

บทที่ 7

บทสรุป

1. ความรับผิดชอบในกฎหมายตราสามดวงมีสาระสำคัญ โดยวิเคราะห์จากหลักกฎหมายอาญาในปัจจุบัน จำแนกได้ดังต่อไปนี้คือ
 - 1.1 ความรับผิดชอบทางอาญาต่อปัจเจกชน
 - 1.2 ความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลอื่น
 - 1.3 บุคคลที่ไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญา
 - 1.4 บุคคลที่กฎหมายมีเหตุยกเว้นโทษ
2. ในกฎหมายตราสามดวงสามารถจำแนกประเภทของโทษได้ออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ
 - 2.1 โทษหลวง โดยที่โทษหลวงอาจเทียบได้กับความผิดอาญาแผ่นดินในปัจจุบัน ได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ ความผิดต่อรัฐ ความผิดต่อศาสนา และความผิดต่อความสงบสุขของประชาชน
 - 2.2 โทษราษฎร เป็นความผิดที่เกิดจากการวิวาทกันของปัจเจกชน ได้แก่ ความผิดต่อร่างกาย ความผิดต่อทรัพย์ ความผิดอันเนื่องมาจากการรังควานกระทำของผู้มีหน้าที่และการยกเว้นโทษ
3. เห็นได้ว่าลักษณะความผิดและการลงโทษในกฎหมายตราสามดวงที่ปรากฏในพระไอยการต่างๆ นั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ในการกำหนดโทษโดยมีอิทธิพลมาจาก
 - 3.1 ความศักดิ์สิทธิ์และความมั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์
 - 3.2 ความศักดิ์สิทธิ์ในพระพุทธศาสนา
 - 3.3 ความมั่นคงและความปลอดภัยของราชอาณาจักร
 - 3.4 การควบคุมดูแลกำลังไพร่พล
 - 3.5 ความสงบสุขของประชาชน

4. ระบบแนวคิดในการลงโทษของกฎหมายตราสามดวงนั้นยึดหลักสถานภาพการลงโทษที่ตัวบุคคลและการกระทำ ซึ่งขึ้นอยู่กับศักดินา ในประการนี้ถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นว่าขัดกับหลักการลงโทษของกฎหมายอาญาในปัจจุบัน แต่จะต้องไม่ลืมว่า สังคมไทยสมัยอยุธยาและต้นรัตนโกสินทร์นั้นเป็นสังคมแบบศักดินา การออกกฎหมายมาบังคับดังปรากฏในกฎหมายตราสามดวงนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมในสมัย

5. เนื่องจากวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษากฎหมายเก่า โดยทำการจัดระบบกฎหมายเก่ามองจากกฎหมายปัจจุบัน ในลักษณะศึกษาประวัติศาสตร์กฎหมาย ดังนั้น จะทำให้สามารถเชื่อมโยงถึงแนวความคิดที่ว่า พื้นฐานกฎหมายในอดีตของเรามีแนวคิดเช่นไรและสอดคล้องกับสังคมในยุคนั้นอย่างไร โดยถ้าพิจารณาให้ละเอียดแล้วอาจจะนำบางประเด็นในกฎหมายตราสามดวงมาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบันก็อาจเป็นไปได้เช่นกัน